

BARNDOM–UTBILDNING–SA
MHÄLLE

**Examensarbete i fördjupningsämnet
Barndom och lärande
15 högskolepoäng, grundnivå**

**Högläsningens betydelse på barns
språkutveckling**

En studie av förskollärares syn på högläsningens betydelse för barns
språkutveckling

The impact of reading aloud on children's language development A study
on preschool teachers' views on the importance of reading aloud for children's
language development

Jeliza El Joulani

Mona Abouaoun

Datum för slutseminarium: 2023-02-07

Examinator: Sten Skånby

Handledare: Susanne Walden 1

Examen och poäng: Förskolläraryxamen 210hp

Förord

Vi vill börja med att tacka vår handledare Susanne som har stöttat och hjälpt oss mycket. Vi vill även tacka förskollärarna som deltagit i studien och att de delade med sig av deras erfarenheter. Sist men inte minst vill vi tacka varandra för en trevlig och lärorik resa.

Det har varit en tuff och utmanande resa, vi som småbarnsmammor har trots alla långa nätter, trötthet och stress klarat det. Äntligen är allt över och nu står vi här stolta och lyckliga över det vi klarat. Vi har stöttat och motiverat varandra och haft en öppen dialog kring skrivandet för att kunna få det bästa och viktigaste. Vi har varit flexibla och kunnat träffas både i skolan och via zoom. Vi har tillsammans skrivit alla delar då vi läst olika litteraturer och sedan diskuterat och samarbetat i skrivandet.

Abstrakt

Syftet med studien är att undersöka vilka metoder förskollärare använder under högläsning samt vad förskollärarna tycker om högläsningens betydelse för barnens språkutveckling. Vi har använt oss av kvalitativ metod och intervjuade sex förskollärare från olika förskolor. Vi utgick från Vygotskijs sociokulturella perspektiv och begreppen sociala interaktion, mediering och den proximala utvecklingszonen. Resultatet visade att alla förskollärarna använde sig av olika verktyg vid högläsningen, alla arbetade på deras eget sätt men med samma mål. Förskollärarna var enade att högläsningen har en stor betydelse i barnens språkutveckling och att den bidrar till bredare fantasi och ordförråd samt att högläsningen bygger på samspel och kommunikation mellan barnen. De lyfter även fram bok diskussionen som en viktig del i barns språkutveckling.

Nyckelord: högläsning, språkutveckling, hjälpmedel, metod

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	S.5
2. Syfte och frågeställning	S.6
3. Teori och begrepp.....	S.7-12
3.1 Sociokulturell perspektiv.....	S.7
3.2 Sociala interaktioner	S.8
3.3 Mediering	S.9
3.4 Proximala utvecklingszonen.....	S.9
3.5 Tidigare forskning	S.10-11
3.6 Språkutveckling	S.12
4. Metod.....	S.13-17
4.1 Val av metod	S.13
4.2 Urval	S.13
4.3 Presentation av intervjupersonerna	S.14
4.4 Genomföranden.....	S.15
4.6 Etiska överväganden	S.16-17
5. Resultat och analys.....	S.18-26
5.1 Metoder vid högläsning	S.18-22
5.2 Verktyg vid högläsning.....	S.22-26
6. Diskussion.....	S.27-30
7. Metoddiskussion.....	S.31
8. Vidare forskning.....	S.32
9. Referenslista	S.33-34
10. Intervjufrågor.....	S.35
Bilaga 1.....	S.36

1. Inledning

Vi har valt att undersöka högläsningens syfte för barns språkutveckling utifrån förskollärarens synvinkel samt vilka metoder de använder sig av. Hur de utformar och bearbetar med högläsning i förskolan, hur ser pedagogens yrkeserfarenheter ut och hur påverkar det pedagogens utformning i högläsningen. Enligt Granberg (2012) är det mycket som händer i barnens utveckling vid högläsning nämligen stimulerar barnen sitt språk och utvecklar fantasin. Det är viktigt att högläsningen är **en** trevlig och avkopplande stund för att det ska ske inläring och utveckling. Språket hos barnen utvecklas mest under första åren, därför är det viktigt med högläsning både hemma och i förskolan. Högläsningen kan ske oplanerad och planerad, det är alltid kul att kunna planera en högläsning och använda sig utav olika material och metoder, vart man läser i alltså miljön i förskolan kan också ha en stor påverkan för högläsningens betydelse.

Elisabeth Björklund (2008) Lektor vid Lunds universitet skriver om hur viktiga samtal och reflektioner mellan barn och pedagoger är efter högläsningen. Det är även viktigt hur miljön ser ut och det är pedagogens ansvar att ha en inbjudande läsmiljö. Det är viktigt att pedagogerna lyssnar på barnen och deras frågor och tankar, även att diskutera detta tillsammans. På det sättet delar man erfarenheter och tankar som vidare leder till nya erfarenheter. I Läroplanen för förskolan (lpfö 2018) står att det är viktigt att barnen ska redan i förskolan ska få chansen att stöta på texter, bilder och olika medier (lpfö 2018 s,9). Det finns 2 typer av högläsning enligt Granberg (2012) en där man endast läser utan att återberätta sagan då är det endast för avkoppling, den andra läser man sagan och sedan återberättar och diskuterar tillsammans med barnen. På det sättet utvecklas språket hos barnet och även sker en stimulans av barnens meningsbyggnad, uttrycksförmåga, ordförråd och grammatik. En bilderbok bidrar till en bredare diskussion som i sin tur leder till större ordförråd hos barnen, det blir även enklare för de att dela tankar och åsikter.

2. Syfte och frågeställning

2.1 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur förskollärare arbetar med högläsningen på förskolan för att främja barnens språkutveckling.

2.2 Frågeställningar

- Vad anser förskollärarna högläsningen har för betydelse på språkutvecklingen? ●
- Vilka hjälpmedel och metoder använder sig förskollärarna av på förskolan under högläsningen?

3. Teori och begrepp

Vi kommer att analysera utifrån det sociokulturella perspektivet då den menar att man lär sig tillsammans med andra tex då man samtalar. I vår analys kommer vi att använda begrepp som är mediering, sociala interaktioner och den proximala utvecklingszonen för att undersöka vad pedagogerna anser om högläsningens betydelse för barnens språkutveckling.

3.1 Sociokulturell perspektiv

Smidt (2009) skriver om Vygotskijs teori där Vygotskij menar att om vi ska kunna studera människan behöver vi studera omgivningen, sociala kulturella och interaktioner. Vi föds i en

social kontext där vi är omgivna av människor. Vi lär oss lösa problem och skapa erfarenheter och genom språket utvecklar vi den kognitiva interaktionen vilket är Vygotskijs centrala del i **sitt** sociokulturella perspektiv. Språkets utveckling blir viktig för att kunna kommunicera och kunna utveckla ett socialt samspel. Språkutvecklingen påverkas både av biologiska faktorer och sociala faktorer som omger barnet. Att tala samspela och prata blir den centrala delen för att kunna lära sig enligt Vygotskij.

Vygotskij (1988) menar att ord och termer blir skapade i den kontext och i den gemenskap som vi socialt ingår i. Hur vi tänker och talar är inte medfött utan är inlärt och kan förändras. Barns språkliga socialisation hur språket utformas, attityd, beteende och identiteten formas genom den sociala omgivningen av andra barn och vuxna (Säljö 2005).

Vygotskij anser att andra funktioner som problemlösning, minne och utveckling sker i den sociala gemenskapen och att människan utvecklas i det sociala umgänget i interaktioner med människor (Smidt 2009). Vygotskij menar att man genom kommunikation och genom språket kan behärska vårt agerande och styra det utifrån det vi har lärt oss tillsammans med andra (Säljö 2005). Det sociokulturella perspektivet blir utgångspunkt i studien för att förstå hur pedagoger kan arbeta med barns språkutveckling.

7

3.2 Sociala interaktioner

Psykologen och pedagogen Lev Vygotskij (1988) tar sålunda upp betydelsen av den sociala interaktionen och vilken betydelse den har för barns språkutveckling. Vidare utgår Vygotskij (1988) från yttre faktorer som påverkar språkutvecklingen och den inre individuella utvecklingen, även hur barnet känner sig i miljön och att ett tryggt barn lär sig snabbare. Barns betende och tänkande sker i stegvisa förändringar, hur man beter sig kan variera utifrån olika kulturer. Barnen förstår verkligheten genom samspel med andra samt det verktyg man använder.

Forskningens teoretiska utgångspunkter som baseras på den sociokulturella teori där individen som utgångspunkt blir till genom gruppen hon ingår i och hennes interaktion och samspel med andra. Utgångspunkt är att vi lär oss i interaktion med vår omgivning.

Lev Vygotskij (1988) har som grundtanke i sin teori, att barn konstruerar sin kunskap och

utveckling och detta lärande kan ej ske utan den sociala kontexten. Han menar att inläring sker först på samhällsnivån innan vi lär oss på individnivå och att språket har en stor del i den mentala utvecklingen. Vygotskij (1988) skriver även om verksamhetssystemet som beskriver hur redskapen kan användas och hur de används. Ett subjekt väljs utifrån grupp eller individnivå, därefter finns det olika arbetsfördelningar utifrån olika status makt och arbetsuppgifter till ett gemensamt målinriktat resultat.

Vygotskij (1988) skriver att högläsning har en stor del i barns språkutveckling och även att bygga upp inre processer, fantasi, kreativitet och lek. Att höra olika berättelser och sagor skapar större erfarenheter och gör att barnen besitter en mer produktiv fantasi. Vygotskij (1988) menar att fantasin bygger på tidigare erfarenheter där den sociokulturella miljön är viktig. En av Vygotskijs poänger i teorin är att pedagoger som vägledare har stor betydelse i barns lärande, därför är det viktigt att man som pedagog är en bra lyssnare och att observera barnen.

8

3.3 Mediering

Vygotskijs sociokulturella teori utgår från flera centrala begrepp ett av dem är mediering. Mediering används som redskap och är som stöd för lärande och utveckling. Det finns två **sorter** av redskap som är fysiska och språkliga redskap. De fysiska är då man använder olika redskap som tex en spade att gräva med. **De** språkliga är **de** man använder som stöd som tex tecken och symboler för att kunna kommunicera. Dessa redskap är beroende av varandra och kan användas samtidigt som tex när man använder ett papper med tecken, då är tecknet det språkliga och pappret det fysiska redskapet. Man använder sig av dessa redskap för att kunna förstå omvärlden. Hur pedagogerna använder sig av dessa redskap i förskolan kan påverka hur barnet uppfattar och lär sig saker. Vygotskij förklarar att man genom medierande redskap kan se världen omkring sig som leder till att man utvecklar språket (Säljö, 2014).

Språket består av tre delar, den första är semiotiska funktion och som innebär att man använder sig av tex kroppsspråk och bilder. Den andra är utpekande funktion den som innebär att benämna allt som finns runt om oss som tex papper och sax. Den tredje är **den** retoriska **funktionen** av språket och används för att förenkla språket så att individer blir mer delaktiga i samtalet i den

gemensamma miljön (Säljö 2014).

3.4 Proximala utvecklingszonen

Med den proximala utvecklingszonen menas att man utgår från utveckling och lärande som uppkommer genom sociala sammanhang och relationer. Den är delad i två delar som är barnets aktuella utvecklingsnivå som innebär att barnet redan har kunskap och inte behöver handledning. den andra är **den** proximala utvecklingszonen som är att barnet behöver handledning och stöd för att kunna klara av vissa saker. Detta betyder att förskollärarens handledning är viktig för barnens utveckling, man vägleder barnet till tex problemlösning, på detta sättet får barnet större självförtroende och vågar testa göra saker själv (Vygotskij (2001).

9

3.5 Tidigare forskning

Karin Jönsson lektor i svenska och didaktik skriver i sin studie *Litteraturarbetets möjligheter* (2007) att det finns barn som tyvärr inte har någon som läser högt för dem och att böcker används endast i skolan medan för andra barn är det något självklart med högläsning och böcker i hemmet. Alla barn ska oavsett ålder få chansen till böcker och högläsning på förskolan, högläsning är en viktig del för att stödja barns intresse. högläsning leder till ett bredare ordförråd och stimulerar känslor och tankar. Alla typer av böcker är viktiga som till exempel bilderböcker, faktaböcker och sagoböcker. Det är viktigt att vuxna läser för barn minst 15 minuter varje dag då det stärker förhållandet mellan dem.

Sven Strömquist professor i allmän språkvetenskap och språkutveckling skriver i *Barns tidiga språkutveckling* (2010) att barn lär sig språket tidigt i form av exempelvis teckenspråk och talspråk. Detta underlättar för dem att kommunicera och att andra förstå dem. Tecken är det enklaste sättet för barn att föra vidare sina tankar och känslor.

Förskolläraren och företagsledaren inom skogsindustri Elisabeth Björklund skriver i sin avhandling *Att erövra litteracitet, och små barns kommunikativa möten med berättande, bilder,*

text och tecken i förskolan (2008) att både den verbala och digitala högläsning är mycket viktigt för barns språkutveckling. Högläsningen kan spela stor roll i hur barn uttrycker sina tankar, fantasi, få större ordförråd, intresse för bild samt deras språkutveckling. Barn är bra på att memorera därför kan det vara bra att ha med bilder vid högläsning, detta kan leda till att barnen lättare kan komma ihåg sagan. Det är även bra att ha med rörelse och dans. Det underlättar för barnen att komma ihåg sagan då man använder sig av bilder när man läser, det leder även till att de enklare kan återberätta och diskutera sagan.

Carina Fast (2007) som är författare och pedagog skriver i sin avhandling *Sju barn lär sig läsa och skriva* att då barn vill att vuxna ska läsa högt betyder det att de förstått något viktigt med boken, nämligen att texten i boken innehåller roliga saker att lyssna på och därifrån börjar barnens lärprocess.

Enligt pedagogen Me Fox som skriver i sin bok *Läsa högt – En bok om högläsningens förtrollande verkan* (2010) att barn kan börja koncentrera sig en längre tid samt uttrycka sig mer

tydligt tack vare högläsning, sagor leder till att barn utvecklar uttryck, nya formuleringar och nya ord.

Louise Schwarz, Van Kleeck, Beaton, Horne, MacKenzie & Abdi nämner i sin artikel *Read-Aloud Storybook Selection System for Pre readers at the Preschool Language Level* (2015) att det är bra om förskollärarna väljer böcker som kan utveckla barnens ordförråd som vidare leder till språkutveckling. Då man väljer en bok tillsammans med barnen utifrån deras intresse leder till ännu större nyfikenhet vid läsandet det kan även leda till en lugnare lästund.

Författarna Kerstin Bergöö och Karin Jönsson skriver i sin studie, *Glädjen i att förstå: om textarbete med barn* (2012) att barn utvecklar språket genom kommunikation och återberättande av sagor därför är det viktigt att pedagogerna gör en lästund fylld av fantasi genom att till exempel ha med dockor eller använda projektorn. Pedagoger lever sig in i berättelsen med dramatisk läsning och rörelser m.m, detta leder till att barnen lever sig in i berättelsen och visar intresse vid lyssnandet.

I boken *Läs högt för barn* (2006) skriver specialpedagogen **Kerstin Dominkovic** som är dr i konstvetenskap och professor i informationsdesign och Fellenius som är dr i pedagogik och lektor

i specialpedagogik om vad högläsning kan ha för påverkan för barn oavsett vilken anledning vi läser högt för barn i förskolans verksamhet är högläsning en del av dagens aktiviteter det ingår i den dagliga strukturen men vilket motiv har vi för högläsningen. Det handlar om att pedagogen är medveten om vilket innehåll texten har och högläsningens roll i att utveckla förståelse för böcker och dess konstruktion. Det är viktigt för att klara av och hänga med i samhället som har höga krav på att förstå dagens skriftspråksamhälle. Högläsning och gemensamma stunder att dela språkupplevelse öppnar upp ett större ordförråd och utvecklar de dagliga samtalen. Att höra ljuden och fonologiska fenomen och den grammatiska strukturen skapar förståelse för dess betydelse och möjlighet att senare i skolåldern börja lära sig läsa själv. Ökade möjligheter för nya ord som böcker kan bidra med ger en större variation av ord än vad det vardagen erbjuder leder till och leder till en ökad tankevärld.

Även en del effekter som författaren och språkforskaren Lenore Arnbergs skriver i *Så blir barn tvåspråkiga: vägledning och råd under förskoleåldern (2004)* tar upp är känslomässig kontakt mellan pedagog och barn och barn förälder att förstå sina egna känslor att kunna identifiera sig relatera och en långsiktigt förhållande mellan högläsning och lärande ger det en långsiktig betydelse för den fortsatta skolgången för barnet.

11

3.6 Språkutveckling

Martina Norling som är filosofie doktor i didaktik och Maria Magnusson som är filosofie doktor i pedagogisk arbete hänvisar i sin studie *Att möta barns sociala språkmiljö i förskolan (2019)* till Halliday (1975) som betonar att barn lär sig språket via dialog med andra och att beroende av hur dialogen ser ut tex via ögonkontakt kan ha påverkan på hur barnen utvecklar språket.

Granberg (2012) skriver att det finns många sätt att kommunicera på såsom ögonkontakt, kroppsspråk och bilder, det är viktigt att man som pedagog hjälper barn till kommunikation. Barnen utvecklar sitt språk tack vare pedagogerna och barn på förskolan samt föräldrarna. Att repetera och använda olika metoder som tex högläsning och bilder leder till språkutveckling. Då barnen bjuds in för att delta i olika sammanhang på förskolan utvecklar de sitt språk, det är viktigt att planerar utifrån barnens intresse och under leken diskutera och reflektera tillsammans. De är även att använda olika uttrycksformer som är på lite högre nivå än själva barnets uttrycksförmåga under olika samtal. Vidare kan pedagogen diskutera nya saker för att fånga barnets intresse. Barn lär sig talspråk och skriftspråk tack vare omgivningen.

Bergöö och Jönsson (2012) menar att det är viktigt att barn ska få möjlighet att utveckla sitt språk genom att pedagoger utgår från deras intresse och nyfikenhet. Lek, dans och högläsning leder till samspel och kommunikation som leder vidare till större ordförråd. Att dela tankar och känslor och kommunicera leder till språkutveckling. Det är bra och lärorikt att ge barnen möjlighet att samspela och kommunicera genom symboler. Hur kommunikationen ser ut mellan barn och vuxna kan ha stor betydelse i barnens lärandeprocessen.

4. Metod

I detta kapitlet visar vi vilka metoder vi använde oss av och varför dessa val har tagits. Vi visar hur vi arbetat oss fram, våra tillvägagångssätt och hur vi bearbetat vårt material.

4.1 Val av metod

Materialet till vår studie består av sex intervjuer med förskolepersonal som arbetar på olika förskolor. Vi använde oss av en kvalitativ metod för att besvara frågeställningarna. Patel och Davidsson (2003) skriver att med kvalitativa intervjuer finns det stora möjligheter för mottagaren kunna svara på frågorna med egna ord. Vidare nämner de att det finns olika sätt att samla in svar som till exempel att spela in svaren, det underlättar att gå tillbaka och kolla vad som sades. Utan ljudinspelning finns det risk att glömma eller missförstå ett svar. En av orsakerna till att vi valde oss av kvalitativ metod är att förskollärarna hade chansen att kunna uttrycka sig. Vidare blir undersökningen av högläsningen i barns språkutveckling tydligare och det underlättar när man använder sig av en kvalitativ metod. Intervjuerna hjälpte oss ställa direkta frågor där respondenten kunde ge ett mer fördjupat svar och förklara mer vad hon menar och även ger möjlighet till

följdfrågor. Vi har valt att göra en semistrukturerade intervjuer Alvehus (2019) förklarar att semistrukturerade intervjuer har några förutbestämda frågor men att följdfrågor som kan uppstå i intervjun kan ställas och att frågorna kan ställas i olika ordningar behöver ej följa en mall. Informanterna vi har valt är sex förskollärare från olika förskolor. Intervjuerna kommer inte stå i riktiga namn utan fiktiva för att skydda personuppgifter enligt Gdpr lagen om hur personuppgifter ska hanteras .

4.2 Urval

Vi har valt att intervjua förskollärare som har ansvar enligt lpfö 18 (2018) att se till att läroplanens mål genomförs. Vidare valde vi att intervjua sex förskollärare från tre olika förskolor i olika stadsdelar i Malmö. Förskollärare har en större kompetens och utbildning för att utföra läroplanens mål och deras syn på högläsningens roll i förskolan påverkar högläsningen i vardagen och hur det påverkar språkutvecklingen för barn. Förskollärarna jobbar med barn 1-5 år och har olika erfarenhet då några har många år i branschen medan andra är nyexaminerade.

13

4.3 Presentation av intervjupersonerna

Malin, 38 år har jobbat som förskollärare i 12 år. Hon jobbade i Vellinge kommun i ungefär 9 år och efter det har hon jobbat i Malmö på 3 olika förskolor.

Josephine, 25 år nyexaminerad förskollärare från Kristianstad **högskola**. Hon har sedan dess jobbat på en och samma förskola i Malmö med barn i olika åldrar.

Kaysa, 55 år har stor erfarenhet i branschen . Hon examinerades år 1996 och har jobbat som förskollärare i Malmö sedan dess. Kaysa har jobbat med barn i olika åldrar, hon jobbade även i förskoleklass i ungefär 7 år.

Sally, 30 år har jobbat som barnskötare i 2 år och efter det läste hon till förskollärare på Malmö universitet. Hon tog examen 2019 och har jobbat som förskollärare sedan dess. Hon jobbade ett år i Lund och idag jobbar hon i Malmö, hon har endast jobbat i småbarnsavdelning 1-3 åringar.

Karin, 60 år jobbar som förskollärare i en av Malmös förskolor. Tidigare jobbade hon som lärare f-3 då hon är lågstadielärare från grunden. Hon har jobbat med barn i olika åldrar.

Daiana, 48 år har jobbat som lärare i sitt hemland. Idag jobbar hon som förskollärare med barngrupp i åldrarna 3-5. Hon har jobbat som förskollärare i över 10 år på olika förskolor i Malmö.

4.4 Genomförande

Vi bestämde vidare att endast intervjua förskollärare då de har en bredare utbildning och vi ville undersöka deras syn när det gäller den pedagogiska rollen i högläsningen och vilken effekt den har på språkutvecklingen. Vi började med att skicka ut ett email till alla deltagare som förklarade vårt syfte med studien och deras rätt när det gäller de etiska riktlinjerna samt hur intervjuerna skulle se ut och vart de skulle hålla hus. Enligt Alvehus (2013) är det viktigt att aktivt lyssna och att be respondenten att förklara mer och till och med ge exempel. Detta ger ett tydligt tecken för respondenten att vi som intervjuar är intresserade av det de säger och verkligen lyssnar.

Intervjuerna valdes att göra på deras arbetsplats då det blev den lättaste valet för personerna att delta och hitta tid till. intervjuerna var bestämda att vara i 30 minuter och inte längre för att förskollärarna var tvungna att återgå till sin arbetsplats. Vi valde att intervjua enskild tre personer var för att få ett mer koncentration och för att följa enklare fullföljd frågor som kan dyka upp. Vi valde att både anteckna och spela in intervjun för att lättare kunna gå tillbaka och lyssna vad som sades och att kolla stödord vi som vi skrev ner.

Våra intervjufrågor bestod av 10 frågor, dessa skickade vi i förväg till respondenterna så att de i lugn och ro kunde reflektera och sätta sig in i (se bilaga 1). På det sättet kunde respondenten vara mer förberedd inför frågorna och kanske kunde ge oss djupare och bredare svar vilket följdes av följdfrågor, på det sättet kunde vi för uppmuntra **dem** att berätta mer. Vi utgick från Alvehus (2013) intervjuguide, hur en intervju kan gå till och vad som är viktigt att tänka på beroende på vad man är ute efter för svar. Studien är enbart till syfte för denna forskning och materialet kommer endast granskas av oss (Jeliza & Mona).

Vi lyssnade tillsammans på inspelningarna och antecknade viktig information som sades, vidare transkriberade vi intervjuerna. Vi jämförde svaren och antecknade likheter och skillnader för att sedan kunna analysera materialet.

4.5 Bearbetning av materialet

Efter intervjuerna samlade vi ihop och **analyserade** materialet, vid en kvalitativ studie försöker vi hitta systematiska yttranden som **passar** med vår frågeställning om högläsning betydelse i förskolan. Den kvalitativa studien används för att undersöka ett fenomen enligt Starrin och Svensson (1994) från storleken av intervjun välja ut delar som ska analyseras för att besvara den relevanta studiens frågor. Vi **satte** oss med vår intervjuer och anteckningar och försökte hitta gemensamheter för att kunna hitta och definiera innehållet. Vid sortering och bearbetning av materialet hade vi som utgångspunkt förskolläraren delaktighet och den sociokulturella perspektivet som vi grundar vår undersökning på. Vid analysen försökte vi hitta svar om på vilka sätt språkutveckling arbetas med av förskollärare och hur **högläsning** förekommer och främjas.

4.5 Etiska överväganden

Vi har i vår studie utgått från de fyra grundreglerna från Vetenskapsrådets forskningsetiska principer vilken som är informationskravet, samtyckeskravet, nyttjandekravet samt konfidentialitetskravet.

Informationskravet: innebär att man ger information om studien, att den är frivillig, man informerar även att all uppgifter endast kommer att användas i forskningssyfte och inget annat. Innan vi började med intervjuerna frågade vi deltagarna om de läst mailet vi skickade och om de hade några frågor.

Samtyckeskravet: Alla som deltar i studien ska ge godkännande för medverkan och ska veta att de närsomhelst kan avbryta sitt deltagande. Vi förklarade kortfattat via mail vår studie är ett examensarbete. Informationsbrevet som de fick efter att de tackat ja till sitt medverkan har vi förklarat att de när som helst kan avbryta sitt deltagande.

Nyttjandekravet: All samlad information används endast för studiens syfte. Vi har via mail förklarat att all information om deltagarna endast kommer att användas under studiens gång och att den förstörs efter avslutad studie.

16

Konfidentialitetskravet: All information när det gäller deltagare är anonyma och obehöriga kan ej ta del av informationen. Ljudinspelningarna förstörs efter vår avslutade studie och all namn som står, i vårt studie är fiktiva på det sättet minskar vi risken att information når ut till obehöriga (Vetenskapsrådet, 2020)

5 Resultat och Analys

I detta kapitel kommer vi att diskutera resultatet av intervjuerna vi utförde med sex

förskollärare på tre olika förskolor. Namnen på respondenterna är fiktiva. Utifrån intervjuerna kommer vi att besvara våra forskningsfrågor som vi kopplar till teorier och tidigare forskning. Vi kommer att utgå från två teman vilka är hur pedagogerna arbetar med högläsning för att främja barnens språkutveckling och vilka metoder och sätt de använder vid högläsning.

Forskningsfrågor:

- Vad anser pedagogerna om vad högläsning har för betydelse på språkutvecklingen? ●
- Vilka hjälpmedel och metoder använder sig pedagogerna av på förskolan?

5.1 Metoder vid högläsning

I analysen kom en gemensam kategori fram av alla intervjuade om hur viktigt det är att göra barnen delaktiga i högläsningen genom olika metoder och att involvera barnen i utformningen av undervisningen **och** på det sättet främja barnens språkutveckling. Att involvera hela gruppen i samling såsom högläsning var **ett** viktigt återkommande svar från de intervjuade.

Vi kan tydligt se hur svaren mellan förskollärarna är lika och att de är överens om att högläsningen har en stor betydelse när det gäller barnens språkutveckling, kommunikation, samspel även att den väcker intresse och nyfikenhet. De nämnde även att högläsningen var språkstimulerande och bidrog till bredare ordförråd . Alla svar var positiva och de nämnde inget som var negativt, alla förskollärarna var nöjda med sagostunderna på förskolan och tyckte själv det var en mysig stund. Men det är viktigt att fånga upp allas intresse och att det kan ibland bli svårt att göra det då barnen kan olika mycket, förklarar Sally.

Högläsningen kan verkligen utvecklas till en mysig stund och har en positiv påverkan på barnens språkutveckling. Det är en **omsorgsstund** som är väldigt värdefull och barnen får uppleva att de blir hörda och bekräftade av oss vuxna och 18

att de kan delta i diskussion, även att dela tankar och känslor. och detta är en väldigt viktig punkt i barnens språkutveckling (Sally 19/9).

I citatet pratas det om **omsorg** och hur den uppkommer under högläsningen, Sally berättar även att man som vuxen ska finnas för att lyssna och samtala med barnen kring boken. Här används sociala interaktioner då barnen får möjlighet att samtala med andra och bli hörda. Vygotskij (1987) skriver i sin teori att språk och språkutveckling sker i en social kontext med sin omgivning. Förskollärarna påpekar även att sagostunden bidrog till att barnen samtalade med varandra men även med vuxna. Vygotskijs teori om den proximala utvecklingsteori tar upp ämnet att bemöta barnet på rätt nivå och veta var befinner sig barnet i utvecklingsnivån och även att barnen med stöd ska kunna förstå och hantera olika situationer. Vid högläsning med **en** större barngrupp kan man fånga allas uppmärksamhet med hjälp av kroppen och rösten. Att kunna använda sig av olika ljud toner samt kroppsspråk är kommunikation i sig (Vygotskij 1988).

Samtalen kring böckerna efter högläsning beskriver respondenterna vara en viktig del. Att samtala kring bokens syfte, innehåll och intresse kan kopplas till Vygotskijs (1987) proximala utvecklingszoner. Beroende på barns olika utvecklingszoner kunna i sociala samband hjälpa varandra att utvecklas till ny utvecklingszon. Säljö (2014) skriver om den proximala utvecklingszonen och om hur det yngre barnet kan med hjälp av en mer kompetent person och med andra barn och den vuxnas vägledning förstå ett mer komplicerat fenomen eller begrepp att barnet då kan uppstå och komma till en utvecklingsmöjlighet på egen hand.

De flesta barnen behöver oftast handledning och det är viktigt att vi stöttar och finns där för dem. Då barnen samtalar om en bok tillsammans med en vuxen eller dem emellan är en viktig del i deras språkutveckling, man behöver verkligen gynna barnens språk och därför arbeta med det ständigt (Sally 19/9).

Barn kan behöva stöd av andra för kunna uppnå ett lärande speciellt när det gäller att kunna reflektera över en bok tillsammans med andra. Att man som vuxen ställer frågor utifrån boken för att öppna en diskussion mellan barnen. Vygotskij beskriver utvecklingszonen då man bemöter barnet på barnets nivå inte över barnets förmåga att förstå. Det handlar om vad barnet klara av utan hjälp och vad barnet uppnå med hjälp av en mer kompetent person. Vygotskij (1987) skriver att barnet oavsett dess ålder är i behov av andra barn och förskolepersonal för att förstå nya begrepp och fenomen och att detta samband är en central del i inlärningsprocessen.

bidrar till mer än bara språkutveckling det handlade även om känslor, fantasi, ordförråd samt gemenskap.

Efter en högläsning med barnen brukar de reflektera och samtala tillsammans om sagan, de återberättar och lever sig in i berättelsen. Detta leder till att de skapar nya konstellationer av lekkamrater och roller. Detta är en viktig del i barns utveckling och lärande (Kaysa 21/9).

Vikten med reflektion och diskussion om sagor, även hur viktigt det är att återberätta sagor. Barnen utvecklar språket då de diskuterar, de får även en bredare ordförråd och lär sig nya ord. Här används språkliga verktyg då boken innehöll tecken och bilder ledde till diskussion och barnen använde det verbala alltså kommunikationen. Säljö (2000) skriver om vikten med kommunikation mellan barnen och hur stor påverkan den har för språkutvecklingen, den leder även till större erfarenhet och kunskap. Vygotskij (2001) skriver att barnen brukar använda sig av tidigare händelser eller sagor när de leker därför är det viktigt att de reflekterar och återberättar.

Malin, Josephine och Sally betonade att högläsningen bidrar till samspel och även till nya lekar. Barnen utvecklar sin fantasi och nyfikenhet att prova på nya saker, vidare har leken en stor betydelse för barnens språkutveckling. Barnen skapar nya lekar och ideer utifrån sagorna som läses i förskolan Diana berättar att det är så självklart att de leker och bjuder in nya vänner i leken och att hon ser hur de använder sig av nya begrepp under lekens gång.

Det är viktigt att alla barn är involverade i olika lekar, då högläsning bidrar till samspel mellan barn brukar vi ständigt läsa sagor för att på det sättet involvera barn. Samspel är otroligt viktigt mellan barnen i förskolan, det leder till diskussioner mellan barnen och vidare språkutveckling (Malin 19/9).

I intervjun pratas det om hur meningsfullt samspel mellan barnen är samt hur det uppkommer. Malin förklarar hur stor vikt sagostunderna har när det gäller samspel mellan barnen, vidare berättar hon att barnen blir nyfikna att leka nya lekar med nya barn. Här används den proximala utvecklingszonen då det uppkommer samspel mellan barnen. Säljö (2000) skriver att genom det samspel utvecklas språkutveckling detta då man samspelar och kommunicerar. Vi kunde tydligt se hur förskollärarnas arbetssätt kan kopplas till Vygotskijs sociokulturella perspektiv (Vygotskij 1987). Han menade att språket utvecklas med hjälp av samspel, som förskollärarna höll med om

och kunde se i sitt arbete med högläsning i förskolan att barn lär sig i samspel med varandra och sin omgivning.

Daiana och Karin berättar att upprepa sagor underlättar för barnet att komma ihåg sagan och även återberätta den, dela tankar och funderingar och kan även leda till bredare samtal. Det är viktigt att ha ständigt med högläsning i förskolan då det är en viktig del i barns trygghet och språkutveckling.

Jag älskar att läsa sagor och läser gärna varje dag på förskolan, Det är viktigt att upprepa därför läser jag samma bok flera gånger. Detta underlättar för barn att komma ihåg sagan och att kunna återberätta den (Karin 22/9).

Att **upprepa** sagor är viktigt och det blir enklare för barnen att memorera berättelsen. Karin högläser samma bok då hon ser att det sker en utveckling. Här används språkliga verktyg då man använder sig av bok och tecken. Vygotskij (2001) nämner att då man återberättar en saga är det enklare att komma ihåg den och dess innehåll som senare kan leda till att man i olika situationer använder sig av berättelsen som hjälpmedel.

Karin och Sally berättar att barnen brukar få rita en teckning av vad de kommer ihåg från sagan efter nästan varje avslutad saga , något som intresserar dem. De berättar vidare att det ibland blir en större aktivitet då barnen gör flera bilder som till slut blir en bok. De förklarar att barnen är vana vid det och tycker det är kul och de ofta återberättar sagan genom att rita.

Att kunna visa känslor och minnen i tex en teckning är viktigt, barnen får möjligheten att visa vad som intresserade eller lockade **dem** mest av sagan. Ibland använder de fantasin och ritar saker så som de själv uppfattar det (Karin 22/9).

Få möjligheten att sätta sina minnen på papper och att även kunna använda fantasin och färger. Här används fysiska redskap då de använder papper och penna och Vygotskij nämner att använda dessa typ av redskap använder man för att kunna förstå omvärlden bättre. Medierande verktyg används som stöd för utveckling och lärande.

Förskolläraren Karin läser högt och visar inga bilder över huvud taget, hon kör sin egen strategi och tänkande kring högläsning och barnens språkutveckling och inläring. Hon har jobbat på förskolan i många år och har använt sig av olika strategier vad gäller högläsning, men denna metoden tyckte hon var lämpligast.

Jag tänker att barn ska få chansen att använda fantasin och verkligen fördjupa sig i figurerna i sagan. De ska själva få bestämma hur saker och personer i sagan ska se ut. Kanske vill de att ett träd ska vara lila med blå cirklar eller annat. De ska verkligen få leva sig in i sagan och berätta vad de ser i deras tankar. Jag är uppmärksam ifall det är **något** begrepp som dem inte känner till för att sedan arbeta vidare med det (Malin 19/9).

Barnen endast ska använda sin fantasi blir högläsning då det inte finns några bilder utan barnen ska själva få chansen att rita en bild i hjärnan på hur allt ser ut i sagan. Här används sociala interaktioner då barnen ska försöka leva sig in i berättelsen och fantisera hur innehållet ser ut i sagan. Vygotskij (2001) betonar hur viktigt det är att utmana barnet i olika former detta leder till en annan typ av inläring och kunskap. Barnet kan visa sina känslor och fantasi på ett annat sätt och en annan grad.

Förskollärarna nämnde att de delar upp barnen i mindre grupper vid högläsning, detta för att barnen ska kunna koncentrera sig, hitta ro och att kunna som pedagog fånga alla barns intresse. Det blir enklare för barnen att komma till tals och att det leder till kommunikation mellan barn och barn och barn och vuxna.

Att arbeta med mindre barngrupp kan vara mer lärorikt och då har man även mer tid för att samtala med alla barn och att de ska kunna komma till tals och dela erfarenhet och tankar. Barnen har rätt till den tiden och de ska få det stöd som de verkligen behöver (Daiana 22/9).

Vad synliggör vikten med att få möjligheten att arbeta med en mindre barngrupp och även att man som pedagog ska kunna lyssna på alla barn och ge dem tiden som de behöver. Det viktigaste med högläsningen är att vara lyhörd till barnens olika reaktioner och att barnen ska ha möjlighet kunna avbryta under läsningen för att ställa frågor och kommentera innehållet. Här kan man se den proximala utvecklingszonen då barnen får möjlighet att komma till tals och även att det uppkommer omsorg under högläsning. Högläsning är en sociala interaktion som även Vygotskijs teori (1988) sociokulturella perspektivet går ut på att det är genom varandra vi lära oss. Högläsning är en interaktion mellan varandra och ett samspel som vi har tillsammans. Alla barn har olika utgångspunkter och vet olika mycket om olika saker som kopplas också till Vygotskij utvecklingszonen .

5.2 Verktyg vid högläsning

För att stärka barnens språkförmåga och läslust krävs det ett samarbete på förskolan. Förskollärarna vi intervjuade arbetade med högläsningen med olika syften. Daiana beskriver sitt arbete med sagoböcker för barngruppen för att arbeta med olika teman och budskap. **Daiana** förklarar att genom sagoböcker kan man förmedla budskapet tex då sagorna handlar om att vara en bra kompis. **Hon använde sig av kompisböckerna som är en serie med 10 sagor och teman tex dela med dig och att säga stopp. Kompisböckerna pratar om olika situationer som kan uppstå och hur en bra kompis agerar och säger.** Sagoböckerna ger möjlighet för barnen att diskutera och berätta vad de tycker och känner. Karin förklarar att hon använder sig av olika metoder vid högläsning för att fånga barnens intresse och nyfikenhet och att hon arbetar mycket med konflikthantering, därför väljer hon ut böcker som handlar om det och hur man ska vara en bra kompis.

Jag brukar läsa kompisböckerna och efter det diskuterar med barnen om hur de känner och tycker om boken. Barnen visar verkligen förståelse och intresse för dessa böcker och innehåll, böckerna leder till att de blir bättre kompisar men med så klart upprepning av läsandet. Dessa böcker leder till gemensamma lekar, skapande, rollspel och mycket mer (Daiana 22/9).

Vikten med att utgå från ett tema med viktig budskap, denna typ av budskap är något självklart i förskolan. Det är viktigt att barnen förstår hur andra känner när de blir ledsna och hur man agerar i olika situationer för att vara en bra kompis. Här synliggörs den proximal utvecklingszonen då barnen får förståelse för varandra och att det leder till gemensamma aktiviteter. Diana berättar hur man uppmärksammar barnen under högläsningen och hur viktigt det är att diskutera olika frågor barnen har och även ge dem möjlighet att ställa frågor under läsningens gång. Att hitta en bok som intresserar barn kan enligt Vygotskijs (1978) teori om den proximala **utvecklingszonen** var en bra utgångspunkt i hur man ska välja bok. Barn och barnets nivå har betydelse för vad barnet kan klara av med stöd av de andra barnen och förskollärarens uppmuntrande. Det är bra att föra samtal kring boken beroende på barnet ålder och nivå, vad förstår barnen redan och vilka frågor om innehållet intresserar barnet. Vygotskij (1987) skriver att barn lär sig olika och hittar olika betydelser i sociala interaktioner.

Förskollärarna Sally, Malin och Josephine arbetar mycket med bilderböcker, ibland endast projektorn med bilder. De säger att bilder bidrar till intresse till lyssnandet och barn visar nyfikenhet och förståelse för bilderna och att det underlättar för barnen att återberätta sagan tack vare bilderna. Dessutom så nämner de att digitala verktyg är en viktig redskap på förskolan och att man behöver arbeta med det ofta.

Det är sjukt roligt när man ser hur barnen reagerar när de ser projektorn framme då förstår de att det är något roligt på gång. Jag kan känna att barnen är lugnare och lyssnar bättre när jag använder mig utav digitala verktyg under läsandet. Ibland får barnen kolla på bilder och själva berätta vad de ser och upplever. Vi avslutar det med en gruppdiskussion och reflektion (Josephine 21/9).

Hur påverkar **det** digitala barnen, digitala verktyg är en av de enklaste och populäraste sätten när det gäller högläsning. Det är viktigt att barnen får lära känna och testa på alla typ av verktyg på förskolan, speciellt när det gäller det digitala då det skrivs om det i läroplanen. Här används **fysiska** redskap då de använder sig av digitala verktyg. Vygotskij (2001) betonar betydelsen av verktyg och redskap. Björklund (2008) tar stöd av Friedrich Fröbels teori som skriver att man kan använda sig av verktyg till läsning för att utveckla språket. Det är lättare för barn att komma ihåg saker då man använder digitala verktyg, bild och rörelse. Vygotskij (1995) skriver att då pedagogerna använder bilderböcker leder det till att barnet förstår hur saker ser ut och få de vidare diskutera detta kan de utveckla sin ordförståelse. Det är viktigt att låta barnen lära känna olika bokstäver och ord därför är det viktigt med högläsning, vidare skapar de nyfikenhet. När man använder bilder vid högläsning bidrar det till bredare förståelse och kunskap.

Karin och Kaysa berättar att de använder sig av fingerdockor och att de ibland är två pedagoger som läser sagan. Detta för att verkligen fånga barnen och på bästa sätt få olika ljud toner och dramatisering.

Barnen är jätteglada när vi läser på det sättet ibland så får de ta på **fingerdockorna** medans vi läser sagan. De berättar även att de tränar mycket med kroppsspråk och ansiktsuttryck, detta för att alla barn ska kunna kommunicera på olika sätt.

Vi arbetar mycket med kroppsspråk och grimaser, detta för att lättare visa känslor. Tex att säga "ankan ledsen" och så grimaserar vi, barnen härmar oss och på det viset lär de sig att visa känslor (Kaysa 21/9).

Informanten berättar om dockor och kroppsspråk, Kaysa förklarar hur viktigt det är att visa känslor och att kunna komma till tals. Alla barn är inte verbala därför är det viktigt att kunna använda kroppen för att förmedla det man vill eller hur man känner. I denna delen används det digitala verktyg, detta då det används dockor. Vygotskij (2001) skriver att använda sig av medierande redskap underlättar för att kunna förstå omvärlden bättre och även för språkutvecklingen. Säljö (2000) betonar att barnet kan ibland behöva konkreta material för att främja deras språkutveckling, tex att använda bild eller dockor.

De flesta förskollärarna berättar att de har använt sig av TAKK (**Tecken som alternativ och kompletterande kommunikation**) vid högläsningen. TAKK är ett kompletterande arbetssätt till barn med språkliga avvikelser, försenade tal, svag hörsel och även intellektuell funktionsnedsättning specialpedagogiska myndigheten SPSM (2020). Detta eftersom de har i barngruppen barn med försenad språkutveckling och andra som behöver stöd. Vi använder det som stöd för de barn som har svårt att använda tal eller förstå. De förklarar att TAKK är ett sätt för kommunikation och att den underlättar lärande och språkförståelsen. Förskollärarna berättar att tack vare TAKK så har kommunikationen för vissa barn utvecklats, och att barnen ständigt använder sig av dessa symboler i avdelning.

När jag använder TAKK under högläsningen brukar jag ha bilderna som kopplas till sagan redo och fixade i tur och ordning så att läsningen ska gå som smort. Jag brukar tillsammans med barnen härma tecknet på bilden, det tycker de är kul och det är verkligen lärorikt, barnen har börjat använda sig av vissa tecken i olika sammanhang som tex när vi sjunger på samlingen som visar de hur man härmar en päron med TAKK tecken (Malin 19/9).

Malin använder sig av TAKK och vikten med det och att barnen lär sig tecken och använder sig av vissa i olika situationer. Här används språkliga verktyg då det använder sig av symboler och tecken. Säljö (2000) skriver att man använder sig utav redskap och verktyg som stöd för att kunna förstå allt runt omkring sig, språkliga verktyg är då man använder symboler och tecken som stöd för kommunikationen, det främjar även barnens språkutveckling

Diana och Kaysa berättar att barn utvecklar sitt språk själva och tillsammans med andra, barnen lär sig mycket då de får möjligheten att bläddra i en bok och titta på bilder. De tycker att det är

viktigt att barnen ska få möjligheten och bläddra i en bok och att det på förskolan ska finnas tillgängliga på avdelningen. Förskollärarna Sally, Josephine och Malin går ofta till biblioteket med mindre barngrupper. De har högläsning, tittar i böcker och ibland till och med lånar böcker som de sedan läser tillsammans på förskolan. Ibland går de på sagostunder med andra barn från

25

andra förskolor, detta bokas efter barnens intresse. Alla förskollärare berättade att de hade bibliotek på förskolan som de ofta besöker, biblioteken innehåller böcker och sagopåsar med massa olika innehåll.

Det är oerhört viktigt att ha böcker framme i barnens höjd och att olika sorters böcker ska vara tillgängliga i förskolan. Barnen ska kunna kolla i boken och tolka de själva med hjälp av bilderna. Ibland läser de sagor för varandra då de kollar på bilderna (Kaysa 21/9).

Det är kul att kunna gå till förskolans bibliotek med barnen, de brukar själva få välja vem som vill dit. De får möjligheten att bläddra i böckerna och titta på bilder, ibland läser de för varandra utifrån bilderböcker. Det bästa med sagostunden är hur mysigt det är och närheten, barnen brukar verkligen lyssna till sagan och får själva bestämma hur de känner sig bekväma tex att lägga sig ner och blunda en stund (Josephine 21/9).

Hur viktigt det är att ha böcker i barnens höjd på avdelningar i förskolorna dessutom så ska det finnas flera olika alternativ av böcker att välja mellan. Även bibliotekets roll för barnens utveckling. Kaysa menar att det har en stor betydelse för barnens språkutveckling att få chansen att bläddra i böcker och kolla på bilder och även att läsa sagan på egen hand. Här används digitala verktyg där barnen får bekanta sig med böcker och kolla på bilder. Säljö (2000) skriver hur viktigt det är för barnen att kunna bläddra i böcker och bilder.

6 Diskussion

När det gäller respondenternas svar utifrån högläsningens betydelse på förskolan hade de samma syfte, nämligen att främja barnens språkutveckling. De använde sig av olika metoder men hade samma mål, att ha en lugn lässtund fylld med inläring och fantasi. Resultatet för hur viktigt det är med att återberätta en saga visade att det leder till samspel, kommunikation och reflektion mellan barnen. Granberg (2012) skriver att när barn lyssnar på högläsning lär de sig saker om livet och om andra människor, men också mycket om själva språket och läsandet. En tidig kontakt med böcker ger barnen en känsla av vad som är viktigt när man läser .

Förskollärarna vi intervjuade var så övertygade att högläsningen har en stor påverkan för barns språkutveckling, kommunikation och samspel även att den bidrog till en bredare ordförråd. Alla metoder man använder har en stor betydelse för barns språkutveckling enligt Granberg (2012) vidare skriver hn att det leder även till bredare ordförråd och barn lär sig nya ord. Lässtunden ska vara lockande och rolig, dessutom ska den vara lärorik. Barnen ska tycka att det är intressant att lyssna och även ha möjligheten att avbryta för att ställa frågor (Granberg 2012). En av resultaten visade att omsorg uppstår då man som förskollärare finns där för barnen och att vara en bra lyssnare. Norling och Magnusson (2019) skriver att samspelet är viktigt mellan pedagoger och barn och att man som pedagog ska aktivt lyssna, kommunicera och ge tid för barnen. Det är viktigt att barnen kommer till tals och bli sedda och att man som pedagog visar att man verkligen

lyssnar och bryr sig om det som barnet pratar om.

Förskollärarna vi intervjuade berättade att man kan kommunicera genom kroppsspråket och ögonkontakt med barnen, detta är en bra och enkel sätt att kommunicera med. Förskollärarna förklarade även att det är många barn som kommunicerar med kroppen då de inte kan språket. Granberg (2012) skriver att det är viktigt att läsaren har ögonkontakt med barnen för att se ifall de lyssnar aktivt men även för att se ifall de signalerar att de inte förstår eller annat. Man pausar och diskuterar man frågor och förklarar. Vi kan tydligt se hur respondenterna jobbar och att de är överens om detta. De har noterat att man ska utgå från barnens intresse och att vara uppmärksam och en bra lyssnare, diskutera boka tillsammans och svara på frågor. Förskollärarna tydliga med

27

hur viktigt det är med att få chansen att samtala och reflektera kring boken med andra både vuxna och barn och att man som vuxen ska ställa frågor utifrån boken. I våra intervjuer betonade förskollärarna att tack vare reflektioner och att barnen får chansen att återberätta sagan och dela tankar och erfarenheter kan leda till att man får nya lekkamrater och även hittar på nya lekar. Enligt Granberg (2012) stärker sagostunder barnens gemenskap i barngruppen och bidrar till att barnen använder sin fantasi. Vidare skriver hon att sagor bidrar till att man lättare förstår upplevelser och känslor. Ann Pihlgren skriver att då man diskuterar och återberättar bilderna och texten utökar barnen sina upplevelser samt att de genom lek använder nya ord. Vi kan koppla det förskollärarna berättade om hur viktigt det är att ha bilder vid läsandet till Ann Pihlgren som belyser hur bilderna i boken underlättar för barnen att förstå innehållet, samverkan mellan text och bild är viktigt för hur barn förstår sagan. Professor i pedagogik Camila Björklund (2008) skriver att då barn leker och använder språket underlättar det för barnen att förstå saker och även till bredare diskussion mellan barnen även hur viktigt det är att sammanfatta och återberätta sagor och att den leder till fantasi, lek, lärande och utveckling.

Enligt Granberg (2012) så bidrar och stärker bilder och högläsning språkutvecklingen därefter blir det enklare att förstå sagan. Barn använder sin fantasi och får olika bilder vid högläsning. Förskolläraren betonade hur viktigt det är med kroppsspråk och ansiktsuttryck under läsningen då det verkligen visar hur man känner. Fox (2010) skriver att det är viktigt med olika röst, toner och kroppsspråk tex ögonkontakt under högläsningen. Fast (2007) skriver att bilder är viktiga vid högläsning då barnen memorerar och kommer ihåg sagan lättare de är även bra för barnen att få chansen att bekanta sig med böckerna och bläddra i böcker med bilder. Björklund (2008) skriver att då barnen studerar bilderna i boken kan leda till lärande och nyfikenhet.

Förskollärarna berättar om vikten med upprepningar, att läsa samma berättelse kan leda till barnen lättare kan återberätta sagan och komma ihåg den. Förskollärarna diskuterade olika aktiviteter som kunde ske efter läsning och en av de var att få rita något som intresserar eller fångar barnens intresse från boken, detta för att barnen ska få chansen att visa hur dem uppfattar sagan och vad de har för känslor. Björklund (2008) skriver om upprepning och nämner att detta är en enklare väg till barns språkutveckling, vidare skriver hon hur bra barn är på att memorera och komma ihåg saker. En av metoderna som nämns är att inte använda sig av bilder över huvud taget då fördjupar sig barnet i berättelsen och använder sin fantasi när de får återberätta sagan då de får rita något de kommer ihåg från sagan. Detta leder till att barnen får stimulera sin fantasi och tankar till en annan nivå och att det även är utmanande för barnen. Björklund (2008) menar att då

28

barnen ritar kan de uppfatta omgivningen bättre och organisera ideerna de har. Barnen stimulerar deras förståelse förmåga när de ritar.

Resultatet visade att en viktig punkt som man kan göra under högläsningen för att få mer ro och även få en bredare diskussion med barnen är att dela upp barnen i mindre grupper. På det sättet kan alla komma till tals och bli höra som vidare leder till bredare ordförråd och utveckling av språket. Fast (2008) skriver att det kan vara svårt att fånga alla barn och dess intresse vid högläsning men det är viktigt att man som pedagog hittar en strategi som passar bäst vid högläsning. Förskollärarna från intervjuerna gav oss alla olika idéer hur de arbetade med högläsningen och olika syften med olika metoder, men de alla beskriver att ett samspel sker antingen mellan förskollärare och barn eller i större grupp och att högläsningen blir en ett samspel där lärandet sker i samband med varandra.

Ett hjälpmedel som förskollärarna använde var sagoböcker, dessa böcker var kompisböcker. Detta för att barnen ska kunna hantera olika situationer och hur en bra kompis ska vara. Granberg (2012) att välja vilken bok som ska användas som högläsning ska vara en bok som har ett syfte för undervisningen och som kan fånga barnens intresse. Fast (2009) skriver om betydelsen av att läsa böcker som lockar och intresserar barnen de fokuserar de på innehållet, detta leder till lärande och utveckling. Förskollärarna använde sig även av digitalisering vid högläsning som projektorn och enligt förskollärarna så kunde man fånga barnens nyfikenhet och lyssnande. De berättade även att de upplever att barnen på det sättet lättare kommer ihåg sagan. Björklund (2008) skriver om den digitala högläsningen och berättar hur viktigt den är för barnens språkutveckling, fantasi,

tankar och bredare ordförråd.

Granberg (2012) belyser hur viktigt det är att använda olika redskap under lässtunder för att underlätta för barn att förstå omvärlden men även för språkutvecklingen. Högläsningen bidrar till att barnen blir läsande personer och att de redan i tidig ålder börjar förstå att bilder och tecken i boken kan berätta saker. Tack vare högläsning börjar barn lära sig hur språket är uppbyggd och hur den låter. Ett verktyg som förskollärarna använde sig av vid högläsning var fingerdockor och som de förklarar är populär mellan barnen, förskollärarna brukar även använda sig av olika ljud toner. Bergöö och Jönsson skriver om att variera under högläsningen för att fånga barnens intresse som tex att använda sig av dockor detta leder till att en fantasifull lässtund som vidare leder till kommunikation och återberättande av sagan.

29

Vallberg-Roth & Palla (2020) skriver om TAKK och förklarar att den underlättar och synliggör det man vill säga då man tex använder tecken, bilder och handrörelser. TAKK är en stöd då man använder sig av bilder och tecken för språkutvecklingen i förskolan. Förskollärarna förklarar att det är en lärorikt och roligt verktyg som barnen älskar och får själva prova på ibland. Förskollärarna förklarade att TAKK används för alla barn och inte endast för barnen som behöver stöd, detta för att barnen är intresserade av tecken och de brukar använda sig av TAKK tex när de sjunger under samlingen. Förskollärarna förklarar hur lärorikt och viktigt det är för barnen att få titta och bläddra i böcker, kolla bilder och tecken och detta kan kopplas till Sven Strömquist som skriver om teckenspråk. Han skriver att det är ett enkelt sätt att kommunicera och att barn lär sig det verbala språket genom teckenspråk samt att barn kan visa sina känslor.

Förskollärarens ansvar är att se till att alla får det stöd de behöver alla barn kan olika mycket och har olika behov, därför kan vissa barn behöva handledas i vissa situationer (Ahlberg, 2015). En av resultaten visade att vissa barn behöver stöd och handledning, därför är det viktigt att ta vara på dessa stunder och använda verktyg som kompletterar högläsningen. Förskollärarna betonade att man måste visa hänsyn till alla barn och utgå från enskilda barns nivå för förståelse för att kunna ge barnet det stöd som behövs vid högläsningen tex bildstöd. Det är även viktigt att man som vuxen är närvarande då det är en viktig del för att barnen ska bli bekräftade, barnen kan ibland behöva vuxen handledning eller stöd i vissa situationer.

7 Metoddiskussion

Studien är genomförd med kvalitativa intervjuer med förskollärare, intervjun och intervjufrågorna gav rum för respondenterna att uttrycka sig och för intervju att själv ta riktning utan helt styrda frågor (Alvehus 2019). Personerna vi valde är förskollärare och arbetar på förskola, de har olika erfarenheter men alla arbetar med högläsning i sitt arbete dessutom kände vi förskollärarna sedan tidigare. Den semistrukturerade intervjun skapar öppna frågor vilket ger respondenten möjlighet att rikta intervjun och lyfta fram själva innehållet. Att ha semistrukturerad intervju gav också möjligheten att få mer detaljerade svar och möjlighet för intervjun att flytta på. Vi använde en diktafon för att spela in intervjuerna som vi tydligt förklarade och förbereda respondenterna inför och fick ett godkännande från. Diktafonen underlättade arbetet för oss genom att kunna komma tillbaka och lyssna igen ifall vi glömt bort något.

8 Vidare forskning

Studien vi gjort har gett en djupare förståelse i högläsningens roll för språkutveckling i förskolan, den ökade kunskaperna ger möjlighet att skapa ett mer medvetande kring ämnet i förskolan. Högläsning har många aspekter och finns fortfarande många av dessa som måste fortsätta att utveckla och undersökas. Vidare intresse med ämnet vi vill ge till förskollärare är att lyfta fram mer utmanande situationer som kan uppstå i verksamheten och olika arbetssätt som kan arbetas med för att belysa förskollärares sätt att hantera och synliggöra olika situationer som kan förekomma i vardagen i verksamheten.

Referenslista

Otryckta källor

Informanter

Förskolläraren Sally, 19 september 2022

Förskolläraren Malin, 19 september 2022

Förskolläraren Kaysa, 21 september 2022

Förskolläraren Josephine, 21 september 2022

Förskolläraren Karin, 22 september 2022

Förskolläraren Diana, 22 september 2022

Litteratur

Alvehus, Johan (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod. En handbok. Stockholm: Liber (136 s)*

Arnberg, Lenore (2004). *Så blir barn tvåspråkiga: vägledning och råd under förskoleåldern. Rev. och uppdaterad [utg.] Stockholm: Wahlström & Widstrand*

Bergöö, Kerstin & Jönsson, Karin (2012). *Glädjen i att förstå: om textarbete med barn. 1 uppl. Lund; Studentlitteratur*

Björklund, Elisabeth (2008). *Att erövra litteracitet: små barns kommunikativa möten med berättande, bilder, text och tecken i förskolan. Diss. Göteborg:*

Dominković, Kerstin, Eriksson, Yvonne & Fellenius, Kerstin (2006). *Läsa högt för barn. Lund: Studentlitteratur*

Granberg, Ann (2012). *Småbarns sagostund. Liber: Stockholm.*

33

Jönsson, Karin (2007) *Litteraturarbetets möjligheter. En studie av barns läsning i årskurs F3. Malmö: Lärarutbildning: diss.*

Norling, Martina & Magnusson, Maria (2019). *Att möta barns sociala språkmiljö i förskolan: 1. uppl. Stockholm: Liber*

Patel, Runa & Davidson, Bo (2003). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning. 3., [uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur*

Smidt, Sandra (2009). *Introducing Vygotsky: a guide for practitioners and students in the early years education. 1st ed. New York, NY: Routledge*

Strömqvist, Sven, (2010) *Barns tidiga språkutveckling. I Bjar, Louise & Liberg, Caroline (red.). Barn utvecklar sitt språk Lund: Studentlitteratur*

Säljö, Roger (2005). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv. 1. uppl.* Stockholm: Norstedts akademiska förlag

Starrin, Bengt & Svensson, Per-Gunnar (red.) (1994). *Kvalitativ metod och vetenskapsteori.* Lund: Studentlitteratur

Vallberg Roth, Ann-Christine & Palla, Linda (2020). *Didaktisk (o)takt i förskolan –Exempel med didaktiskt ledarskap, didaktiska nätverk och specialpedagogisk didaktik.* Studentlitteratur AB

Vygotskij, Lev Semenovic (2001). *Tänkande och språk.* Göteborg: Daidalos
Semenovic (1995). *Fantasi och kreativitet i barndomen.* Göteborg: Daidalos

Internetreferenser

Amy Louise Schwarz, Anne van Kleeck, Derek Beaton, Erin Horne, Heather MacKenzie, and Hervé Abdib (2015). *A Read-Aloud Storybook Selection System for Prereaders at the Preschool Language Level: A Pilot Study.* (Hämtad 2022-09-13)

Camilla Björklund (2008). *Att fånga komplexiteten i små barns lärande, En metodologisk reflektion: Enheten för barnpedagogik, Åbo Akademi, Jakobstad, Finland.*
https://www.researchgate.net/publication/45681605_Att_fanga_komplexiteten_i_sma_barns_larande_En_metodologisk_reflektion

34

Fast, Carina (2007). *Sju barn lär sig läsa och skriva: familjeliv och populärkultur i möte med förskola och skola.* Diss. Uppsala: Uppsala universitet, 2007. Uppsala.
<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:169656/fulltext01.pdf>

Fox, Mem (2010). *Läsa högt – En bok om högläsningens förtrollande verkan.* Ystad: Kabusa böcker. Göteborgs universitet
https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/18674/1/gupea_2077_18674_1.pdf?q=aatt

Läroplan för förskolan, Lpfö 18. (2018). Stockholm: Skolverket Tillgänglig på Internet:
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=4001>

Specialpedagogiska skolmyndigheten. (2018). *Elevhälsoarbete under utveckling – en antologi.* Härnösand: Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Vetenskapsrådet (1990) <http://codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> . Nerladdad 2016-12-12

Vygotskij S, Lev (2010). Tänkande och språk. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB. Malmö stad. <http://malmo.se/Stadsplanering--trafik/Stadsplanering--visioner/Utvecklingsomraden-gammal/Fosiestraket/Arkiv/Hur-bo-Fosie.html> (Hämtad 2022-09-21)

Bilaga 1: INTERVJU FRÅGOR

1. Hur länge har du arbetat inom förskolans verksamhet?
2. Hur ofta har ni högläsning på er avdelning, vem planerar och utformar tid för högläsningen på avdelningen?
3. Använder ni er av någon speciell hjälpmedel vid högläsning? isåfall vad? 4. Hur ser barngruppen ut vid högläsningen? Brukar ni dela upp barngruppen utifrån ålder vid högläsning?
5. hur arbetar ni pedagoger med språkutvecklingen när det gäller högläsning?
6. Hur ser vardagen ut med att involvera barn i läsning och litteraturer?
7. Kan du förändra barnens intresse för böcker och litteratur, att fånga upp och intressera barnen varierande på ditt arbetsätt?

8. Har barnen tillgång till böcker på avdelningarna?

36

Bilaga 2

På förskollärautbildningen vid Malmö universitet skriver studenterna ett examensarbete på sjunde terminen. I detta arbete ingår att göra en egen vetenskaplig studie, utifrån en fråga som kommit att engagera studenterna under utbildningens gång. Till studien samlas ofta material in vid förskolor, i form av t.ex. intervjuer och observationer. Examensarbetet motsvarar 15 högskolepoäng, och utförs under totalt 10 veckor. När examensarbetet blivit godkänt publiceras det i Malmö universitets databas DIVA (<http://mau.diva-portal.org/smash/search.jsf?language=sv&dsvid=4868>)

OCH SAMHÄLLE
BARNDOM-UTBILDNING-SAMHÄLLE

LÄRANDE

Datum: 16/9/2022

Samtycke till medverkan i studentprojekt

Hej, Vi är Jeliza el joulani och Mona Abouaoun som går sista termin på Malmö universitet förskolläraryrket. I vårt examensarbete ska vi utföra en vetenskaplig studie som är godkänd av Malmö universitet.

Vi kommer att undersöka vad förskollärarna tycker att högläsningen har för betydelse för barnens språkutvecklingen och vilka hjälpmedel och metoder de använder sig av på förskolan. Vi är verkligen tacksamma för eran deltagande i intervjun och att ni delar eran erfarenhet och tankar med oss.

Materialinsamlingen

Vi utgår från vetenskapsrådets forskningsetiska principer då vi gör en vetenskaplig studie. Dessa forskningsetiska principer är uppdelade i 4 delar vilka är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Det innebär att förskollärarna kommer att bestå av anteckningar som uppkommer under intervjuerna vidare kommer vi att spela in intervjuerna med en diktafon.

37

Både personuppgifter och material som vi samlat in kommer Malmö universitet ta hand om. Samtyckesblanketten och insamlade material kommer att antingen raderas eller bevaras på Malmö universitet. As har gett ett samtycke till deltagandet av intervju och kan när som helst avbryta det. All information om deltagarna är anonyma och ingen annan kommer att kunna ta del av det.

Ifall du vill veta mer om de forskningsetiska principerna kan du läsa "God forskningssed" som finns på Vetenskapsrådet: https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

.....

Jeliza el joulani Mona Abouaoun

Kontaktuppgifter till student (tfn nr, e-mail):

--	--

Kursansvarig handledare på Malmö universitet:

Susanne Walden

Kursansvarig på Malmö universitet:

Sara Berglund

Kontaktuppgifter Malmö universitet:

www.mah.se 040-665 70 00

38

Samtycke

Härmed samtycker jag till att medverka i ovan beskrivna studentprojekt, samt bekräftar att jag har tagit del av informationen om Malmö universitets behandling av

personuppgifter.

Namn:

Namnförtydligande:

Dagens datum: